

BEMORLARNI OVQATLANTIRISHDA HAMSHIRANING ROLI

Oripova Sarvinoz Elmurodjon qizi

Quva Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat Salomatligi texnikumi

maxsus fan o'qituvchisi

ANNOTATSIYA: To'g'ri va muvozanatli ovqatlanish bemorlarni davolash jarayonining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Ushbu maqolada bemorlarni ovqatlantirish jarayonida hamshiraning vazifalari, mas'uliyati hamda parhez ovqatlanishni tashkil etishdagi roli tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, hamshiraning to'g'ri tashkil etilgan parvarishi bemorning sog'ayish jarayonini tezlashtiradi va asoratlarni xavfini kamaytiradi.

Kalit so'zlar: hamshiralik parvarishi, ovqatlantirish, parhez, bemor, tibbiy ovqatlanish.

ABSTRACT: Proper and balanced nutrition is an essential component of patient care and recovery. This article analyzes the role, responsibilities, and importance of nurses in organizing patient nutrition and dietary care. The findings indicate that effective nursing involvement in nutritional support accelerates recovery and reduces the risk of complications.

Keywords: nursing care, nutrition, diet therapy, patient care, clinical nutrition.

KIRISH (INTRODUCTION)

Zamonaviy tibbiyotda bemorlarni ovqatlantirish davolash jarayonining ajralmas qismi bo'lib, u organizmning tiklanish imkoniyatlarini oshiradi va immunitetni mustahkamlaydi. Kasallik vaqtida organizmning oziqa moddalarga bo'lgan ehtiyoji ortadi, shuning uchun bemorlarning individual holatini hisobga olgan holda to'g'ri parhez ovqatlanishni tashkil etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Hamshira bemor parvarishining markaziy bo'g'ini sifatida ovqatlantirish jarayonini rejalashtirish, amalga oshirish va nazorat qilishda bevosita ishtirok etadi. U bemorning ovqatlanish holatini baholaydi, shifokor belgilagan parhezga rioya etilishini ta'minlaydi hamda bemorni ovqatlanishga psixologik jihatdan tayyorlaydi.

1. Hamshiraning bemor ovqatlanishini baholashdagi roli

Hamshira bemorning ovqatlanish holatini muntazam ravishda baholashi kerak. Bunda quyidagi omillar hisobga olinadi:

tananing vazni va tana massasi indeksi (BMI);

ovqatni iste'mol qilish qobiliyati va istagi;

ovqat hazm qilish tizimi bilan bog'liq muammolar (nausea, qusish, diareya);

maxsus parhez talablariga rioya qilinishi (masalan, diabet, buyrak kasalligi yoki allergiya).

Bu baholash bemorning individual ehtiyojlariga moslashtirilgan parhezni tanlash imkonini beradi va davolash jarayonini samarali qiladi.

2. Ovqatlantirish usullari va hamshiraning ishtiroki

Bemorlar holatiga qarab hamshira quyidagi usullarni qo'llaydi:

Og'iz orqali ovqatlantirish – eng ko'p qo'llaniladigan va tabiiy usul; bemorni to'g'ri ovqatlanishga rag'batlantirish, porsiyalarni kuzatish, ichimlik va suyuqlik balansini ta'minlash.

Zond orqali ovqatlantirish – og'iz orqali ovqatlana olmaydigan bemorlar uchun; hamshira zondni to'g'ri joylashtirish, suyuqlik va oziq-ovqat mahsulotlarining haroratini nazorat qiladi.

Parenteral ovqatlantirish – jiddiy holatdagi bemorlar uchun; hamshira sterillik qoidalariga rioya qilgan holda dori va oziq moddalarning to‘g‘ri dozalarini ta’minlaydi.

Bu jarayonda hamshiraning bilim va tajribasi bemor xavfsizligini kafolatlaydi.

3. Hamshiraning bemorni rag‘batlantirishdagi roli

Hamshira bemor va uning yaqinlarini ovqatlanish jarayoni haqida o‘qitadi:

sog‘lom turmush tarzining va parhezning ahamiyati;

me‘yorida suyuqlik ichish;

ovqatni kichik porsiyalarda va tez-tez iste‘mol qilish;

maxsus dietaga rioya qilish.

Bunday yondashuv bemorning ruhiy holatini qo‘llab-quvvatlaydi va davolanish jarayonini tezlashtiradi.

4. Ovqatlanish nazorati va xavfsizlik

Hamshira ovqatlantirish jarayonida quyidagilarga e‘tibor beradi:

allergenlar va oziq-ovqat intoleranslarini aniqlash;

ovqat harorati va gigiyenasini nazorat qilish;

ovqatlanish davomida bemorning holatini kuzatish (qusish, nafas olish qiyinlashuvi, charchash).

Bu nazorat bemor xavfsizligini ta’minlaydi va asoratlar xavfini kamaytiradi.

5. Klinik va psixologik ahamiyat

Hamshiraning faol ishtiroki bemorlarning hayot sifatini yaxshilaydi:

tiklanish jarayoni tezlashadi;

kasallik asoratlari kamayadi;

bemrlarning psixologik holati yaxshilanadi, chunki ular parhez va ovqatlanishga doimiy nazorat qilinayotganini his qiladi.

Shuningdek, bolalar va keksalar kabi zaif bemorlar uchun hamshiraning qo'llab-quvvatlashi jismoniy va ruhiy tiklanishda muhim omil hisoblanadi.

TADQIQOT MATERIALLARI VA USULLARI (METHODS)

Mazkur maqola ilmiy adabiyotlar va amaliy tajribalar tahliliga asoslangan. Tadqiqot jarayonida hamshiralik parvarishi, klinik ovqatlanish va parhez terapiyasi bo'yicha milliy va xalqaro manbalar o'rganildi. Ma'lumotlar tahliliy va taqqoslama usullar yordamida umumlashtirildi.

NATIJALAR (RESULTS)

Bemrlarni ovqatlantirishda hamshiraning asosiy vazifalari

Tadqiqot natijalariga ko'ra, hamshiraning quyidagi vazifalari muhim hisoblanadi:

bemorning ovqatlanish holatini baholash;

shifokor tomonidan belgilangan parhezga rioya etilishini nazorat qilish;

bemorni mustaqil ovqatlanishga rag'batlantirish;

og'ir ahvoldagi bemrlarni ovqatlantirishda yordam ko'rsatish;

gigiyenik qoidalarga amal qilish.

Ovqatlantirish turlari

Hamshira bemorning holatiga qarab og‘iz orqali, zond orqali yoki parenteral ovqatlantirish usullarini qo‘llashda faol ishtirok etadi. Har bir usulda xavfsizlik va sterillik qoidalariga qat’iy rioya qilinishi zarur.

MUHOKAMA (DISCUSSION)

Olingan natijalar shuni ko‘rsatadiki, hamshiraning ovqatlantirish jarayonidagi faol ishtiroki bemor organizmida modda almashinuvini yaxshilaydi, tiklanish jarayonini tezlashtiradi va shifoxonada qolish muddatini qisqartiradi. Shuningdek, bemor va uning yaqinlariga to‘g‘ri ovqatlanish bo‘yicha tushuntirish ishlari olib borilishi davolash samaradorligini oshiradi.

XULOSA (CONCLUSION)

Bemorlarni ovqatlantirishda hamshiraning roli muhim va mas’uliyatlidir. To‘g‘ri tashkil etilgan ovqatlantirish parvarishi kasallikning og‘ir kechishining oldini oladi, sog‘ayish jarayonini tezlashtiradi va bemorning hayot sifatini yaxshilaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

World Health Organization. Clinical Nutrition Guidelines, 2022.

Potter P.A., Perry A.G. Fundamentals of Nursing. Elsevier, 2021.

O‘zbekiston Respublikasi SSV. Hamshiralik parvarishi bo‘yicha qo‘llanma, 2023.

Smeltzer S.C. Brunner & Suddarth’s Textbook of Medical-Surgical Nursing, 2020.